

НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ О.О. БОГОМОЛЬЦЯ
Кафедра загальної і медичної психології

МЕТОДИЧНІ РОЗРОБКИ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ПРОФЕСІЙНЕ СПІЛКУВАННЯ У РОБОТІ ФІЗИЧНОГО ТЕРАПЕВТА
(ПСИХОЛОГІЧНІ ТА ЕТИКО-ДЕОНТОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ)»

Освітній рівень другий (магістерський) рівень

Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»

Спеціальність 227 «Терапія та реабілітація»

Спеціалізація 227.1 «Фізична терапія»

Автори: д.психол.н., професор Філоненко М.М.
викладач Прудка Л. М.

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 2 від «12» вересня 2024 року

Завідувач кафедри загальної
і медичної психології,
професор

Матяш М.М.

Тема 1. Спілкування та взаємодія, як етико-деонтологічні чинники комунікативного процесу

(практичне заняття – 4 години)

Мета заняття: Систематизувати та поглибити знання студентів про загальну характеристику спілкування та взаємодії, як етико-деонтологічні чинники комунікативного процесу

План заняття:

1. Теоретичні аспекти процесу спілкування.
2. Види спілкування.
3. Засоби, функції та різновиди спілкування.
4. Складові, що сприяють розвитку комунікації як основи налагодження взаємовідносин: відчуття присутності; основні принципи вміння уважно слухати; сприймати, турбуватись.

Питання для поточного контролю та самоконтролю:

1. Загальна характеристика спілкування, як процесу.
2. Функції та цілі спілкування.
3. Види спілкування.
4. Засоби спілкування.
5. Охарактеризуйте основні вимоги до партнерів по спілкуванню.
6. Спілкування як цінність.
7. Відмінність понять «спілкування» та «комунікація».
8. Мова, як вербальний засіб спілкування.
9. Потреба в спілкуванні як одна з головних соціальних потреб особистості.

Практичні завдання: Написати есе на тему: «Значення спілкування для майбутньої професійної діяльності».

Теми доповідей і рефератів (презентацій):

1. Спілкування як соціально-психологічний феномен.
2. Варіативне (вікові, гендерні, соціальні, культурні та ін. особливості) та інваріантне у спілкуванні.
3. Фази і етапи, стадії спілкування.
4. Уявлення про циклічність процесів спілкування.
5. Різні критерії виділення видів спілкування.
6. Порівняння гуманістичного, ритуального і маніпулятивного спілкування.
7. Засоби спілкування.
8. Особливості діалогічного і монологічного спілкування.
9. Стратегії та тактики спілкування.
10. Основні стилі спілкування.

Завдання для тестового контролю:

1. Це мовлення, коли говорить одна особа, а інші слухають, сприймають її мову:

- a) Діалогічне;
- b) Монологічне;
- c) Внутрішнє.

2. Спілкування це - ...

3. Функція, що відображає різні форми та засоби обміну і передавання інформації, завдяки яким є можливими збагачення досвіду:

- a) Інтерактивна функція;
- b) Комунікативна функція;
- c) Перцептивна функція.

4. Спілкування завжди передбачає певний вплив на інших людей, зміну їх поведінки та діяльності. У цьому разі виявляється

- a) Інтерактивна функція спілкування;
- b) Комунікативна функція спілкування;
- c) Перцептивна функція спілкування.

5. Обмінюючись інформацією, люди безпосередньо сприймають один одного й мають можливість пізнавати фізичні, психологічні та індивідуальні особливості, притаманні кожній стороні. У цьому виявляється

- a) Інтерактивна функція;
- b) Комунікативна функція;
- c) Перцептивна функція.

6. Спілкування, що характерне для первинних груп, в яких усі члени підтримують між собою безпосередні контакти і спілкуються один з одним.

- a) Міжособистісне;
- b) Міжгрупове;
- c) Особистісно – групове.

7. Спілкування може відбуватись як взаємодія сторін, між якими встановлюється комунікативний зв'язок, коли співрозмовники безпосередньо сприймають один одного, встановлюють контакти й використовують для цього всі наявні у них засоби. Таке спілкування характеризується

- a) Опосередковане;
- b) Довготривале;
- c) Безпосереднє.

8. Стиль спілкування — це ...

9. Стиль, що характеризується високим рівнем орієнтації в ситуації спілкування, адекватною оцінкою інших та самооцінкою, розумінням підтексту спілкування, емоційного стану співбесідника:

- a) Гнучкий;
- b) Ригідний;
- c) Перехідний.

10. Спілкування завжди передбачає певний вплив на інших людей, зміну їх поведінки та діяльності. У цьому разі виявляється

- a) комунікативна функція;
- b) інтерактивна функція;
- c) перцептивна функція.

Рекомендована література:

1. Варій М.Й. Психологія особистості : навч. посіб. / М.Й.Варій. – К.:Центр учбової літератури, 2008. – 592 с
2. Єщенко Т. Мовленнєва комунікація лікаря. Практикум з курсу за вибором для студентів. – Львів : Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького, 2016. 27 с.
3. Кайдалова Л. Г. Психологія спілкування : навч. Посіб. / Л. Г. Кайдалова, Л. В. Пляка, Н. В. Альохіна, В. С. Шаповалова. 2-ге вид., перероб. і допов. Харків : НФаУ, 2018. 140 с.
4. Культура професійного спілкування : навч.-метод. посіб. для студ. ден. та заоч. форм навчання всіх спец. гуманіт. профілю / О. Г. Берестенко ; Держ. закл. „Луган. нац. унт імені Тараса Шевченка”. – Луганськ : Вид-во ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2013. – 299 с
5. Філоненко М. М. Психологія спілкування. Підручник. — К.: Центр учбової літератури, 2008. — 224 с. [Електронний ресурс] — (Режим доступа: <https://lkkeip.at.ua/ld/0/24--.pdf>).

Тема № 2. Психологічні особливості професійного спілкування

(практичне заняття – 4 години)

Мета заняття: ознайомити студентів з особливостями професійного спілкування.

План заняття:

1. Психологічні аспекти професійного спілкування «реабілітолог-пацієнт».
2. Поняття взаєморозуміння і його рівні.
3. Стратегія і тактика професійного спілкування.

Питання для поточного контролю та самоконтролю:

1. Види, типи і форми професійного спілкування.
2. Поняття та особливості ділового спілкування.
3. Комунікативна компетентність фахівця.
4. Ефективна взаємодія – основа успіху в професійному спілкуванні.
5. Інтерактивний рівень спілкування
6. Перцептивний рівень спілкування

Практичні завдання: Скласти таблицю на тему: «Види, типи і форми професійного спілкування».

Теми доповідей і рефератів (презентацій):

1. Види, типи і форми професійного спілкування. Невербальні компоненти спілкування.

2. Поняття та мета професійного спілкування.
3. Взаєморозуміння та його рівні.
4. Стратегія та тактика професійного спілкування.
5. Особливості професійного спілкування «реабілітолог-пацієнт».

Завдання для тестового контролю: Розробити рекомендації щодо застосування отриманих знань з зазначеної теми за своїм фахом.

Рекомендована література:

1. Варій М.Й. Психологія особистості : навч. посіб. / М.Й.Варій. – К.:Центр учбової літератури, 2008. – 592 с
2. Єщенко Т. Мовленнєва комунікація лікаря. Практикум з курсу за вибором для студентів. – Львів : Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького, 2016. 27 с.
3. Кайдалова Л. Г. Психологія спілкування : навч. Посіб. / Л. Г. Кайдалова, Л. В. Пляка, Н. В. Альохіна, В. С. Шаповалова. 2-ге вид., перероб. і допов. Харків : НФаУ, 2018. 140 с.
4. Культура професійного спілкування : навч.-метод. посіб. для студ. ден. та заоч. форм навчання всіх спец. гуманіт. профілю / О. Г. Берестенко ; Держ. закл. „Луган. нац. унт імені Тараса Шевченка”. – Луганськ : Вид-во ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2013. – 299 с
5. Філоненко М. М. Психологія спілкування. Підручник. — К.: Центр учбової літератури, 2008. — 224 с. [Електронний ресурс] — (Режим доступу: https://lkkeip.at.ua/ld/0/24--_.pdf).

Тема № 3. Культура взаємин у процесі професійного спілкування та мистецтво професійної взаємодії

(практичне заняття – 4 години)

Мета заняття: ознайомити студентів з основними аспектами культури взаємин у процесі професійного спілкування та мистецтво професійної взаємодії

План заняття:

1. Культура взаємин у процесі професійного спілкування.
2. Рівні культури професійного спілкування.
3. Засоби професійного розвитку: професійна рефлексія, аналіз і самоаналіз, професійна інтуїція.
4. Одяг та його значення для ефективного спілкування.
5. Імідж як умова ділового успіху. Зовнішній вигляд ділової людини. Діловий одяг чоловіка. Діловий одяг жінки.
6. Комунікативні властивості іміджу та його класифікація.
7. Поняття про мову та мовлення.
8. Фізіологічний механізм мовної діяльності.

Питання для поточного контролю та самоконтролю:

1. Культура спілкування.

2. . Одяг, його значення для ефективності спілкування.
3. Вміння вибудовувати професійну взаємодію.
4. . Мистецтво професійної взаємодії.

Практичні завдання:

1. Відповідно до Вашого професійного фаху, написати есе на тему «Культура взаємин у процесі професійного спілкування та мистецтво професійної взаємодії»
2. Складіть блок-схему основних рівнів культури спілкування

Теми доповідей і рефератів (презентацій):

1. Взаєморозуміння та його рівні, їх характеристика.
2. Механізми взаєморозуміння та засоби їх застосування для забезпечення високого рівня культури ділового спілкування.
3. Культура поведінки поза службою
4. Культура поведінки в театрі, ресторані, на фуршеті, бенкеті. Особливості дрес-коду. Вибір теми для бесіди.
5. Формули ввічливості.
6. Особливості культури спілкування в різних країнах

Завдання для тестового контролю:

1. Правила мовленнєвого етикету.
2. Сформуйте основні проблеми у культурі взаємин у процесі професійного спілкування.
3. Високий рівень культури професійного спілкування.
4. Критерії рівнів культури професійного спілкування та їх характеристика.

Рекомендована література:

1. Етика ділового спілкування: навч. посібник [Гриценко Т.Б., Гриценко С.П., Іщенко Т.Д., Мельничук Т.Ф., Чуприк Н.В., Анохіна Л.П.]. За редакцією Т. Б. Гриценко, Т. Д. Іщенко, Т. Ф. Мельничук. К. : Центр учбової літератури, 2007. 344 с. URL: http://shron.chtyvo.org.ua/Hrytsenko_TB/Etyka_dilovoho_spilkuvannia.pdf.

2. Етика ділового спілкування: навч. посібник [Воронкова В.Г. Беліченко А.Г., Мельник В.В., Ажажа М.А.]. К.: Магнолія 2006, 2019. 312 с. <https://mybook.biz.ua/ua/etika1668/etika-dilovogo-spilkuvannya-navchalniy-posibnik-dlya-vnz-rekomendovano-mon-ukraini/>.

3. Етика та психологія ділових відносин / за ред. Андрєєвої Т. Є. – Х. : Просвещение, 2004. – 114 с.

4. Палеха Ю. І. Ділова етика : навч.-метод. посіб. / 131 Ю. І. Палеха. – К. : Вид-во Європ.ун-ту фінансів, інформ. систем, менеджм. і бізнесу, 2000. – 350 с. Конфліктологія: підручник для студ. вищ. навч. закл. юрид. спец. / Л. М. Герасіна, М. І. Панов, Н. П. Осіпова та ін.; за ред. професорів Л. М. Герасіної та М. І. Панова. - Х.: Право, 2002. - 256 с.

5. Філоненко М. М. Психологія спілкування. Підручник. — К.: Центр учбової літератури, 2008. — 224 с. [Електронний ресурс] — (Режим доступу: [https://lkkeip.at.ua/ld/0/24 --_.pdf](https://lkkeip.at.ua/ld/0/24--_.pdf)).

Тема № 4. Конфлікти під час спілкування

(практичне заняття – 4 години)

Мета заняття: формування професійних навичок і умінь практичного поведіння в конфліктних ситуаціях у медичній сфері.

План заняття:

1. Сутність конфліктів, їх типи та причини виникнення.
2. Основні види конфліктогенів.
3. Типи конфліктних особистостей.
4. Подолання конфліктів шляхом покращення спілкування.
5. Стили (стратегії) розв'язання міжособистісних конфліктів.

Питання для поточного контролю та самоконтролю:

1. Конфлікти в спілкуванні: поняття, психологічні причини.
2. Види і функції конфліктів.
3. Стратегії поведінки людей в конфліктних ситуаціях.
4. Способи конструктивного розв'язання міжособистісних конфліктів.
5. Каузальна атрибуція і її механізми: ефект ореолу, стереотипізація, соціальна установка, ідентифікація.
6. Етапи розвитку міжособистісного конфлікту.

Практичні завдання:

1. Наведіть приклад конфлікту з зазначенням всіх його основних елементів та фаз. Визначте, на якій фазі розвитку знаходиться описаний вами конфлікт, тип конфлікту і варіанти його типології. Опишіть будь-який конфлікт, який був у вашому житті, визначте в ньому елементи формули конфлікту і зобразіть карту конфлікту. Намагайтесь проаналізувати, які тактики поведінки використовуються учасниками конфлікту, і відповідно, чи можна вирішити такий конфлікт. Які методи для конструктивного вирішення Ви запропонуєте?

Теми доповідей і рефератів (презентацій):

1. Основні труднощі спілкування з різною категорією людей.
2. Акцентуації характеру і дефекти спілкування.
3. Агресивно-конфліктна взаємодія. Джерела агресивності.
4. Закономірності агресивної поведінки.
5. Інструментальна агресія. Іntenціональна агресія. Криміногенне спілкування.

Завдання для тестового контролю:

1. Сміслові бар'єри в спілкуванні: поняття, причини, шляхи та способи їх попередження.

2. Слухання як змістовна частина спілкування. Причини труднощів слухання.
3. Способи хорошого слухання: пасивне і активне слухання.
4. Пасивне слухання і його основні засоби.
5. Активне і емпатичне слухання і їх основні засоби. Результати активного слухання.
6. Відкриті та закриті способи вираження почуттів і бажань в спілкуванні.
7. Психологічний зміст і значення «Я-висловлювання», «Ти висловлювання».
8. Технології попередження та подолання конфліктів.

Рекомендована література:

1. Єщенко Т. Мовленнєва комунікація лікаря. Практикум з курсу за вибором для студентів. – Львів : Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького, 2016. 27 с.
2. Кайдалова Л. Г. Психологія спілкування : навч. Посіб. / Л. Г. Кайдалова, Л. В. Пляка, Н. В. Альохіна, В. С. Шаповалова. 2-ге вид., перероб. і допов. Харків : НФаУ, 2018. 140 с.
3. Кононець М.О. Психологія конфлікту: комплекс навчально-методичного забезпечення підготовки бакалаврів всіх спеціальностей./ Кононець М.О. Укл.:– К., НТУУ «КПІ ім. Ігоря Сікорського», 2017. 48 с.
4. Культура професійного спілкування : навч.-метод. посіб. для студ. ден. та заоч. форм навчання всіх спец. гуманіт. профілю / О. Г. Берестенко ; Держ. закл. „Луган. нац. унт імені Тараса Шевченка”. – Луганськ : Вид-во ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2013. – 299 с
5. Філоненко М. М. Психологія спілкування. Підручник. — К.: Центр учбової літератури, 2008. — 224 с. [Електронний ресурс] — (Режим доступу: https://lkkeip.at.ua/_ld/0/24_--_.pdf).

Тема № 5. Етичні труднощі та помилки реабілітологів-початківців

(практичне заняття – 4 години)

Мета заняття: ознайомити студентів з основними помилками та складнощами в роботі реабілітолога-початківця.

План заняття:

1. Гіперопіка клієнта.
2. Самоствердження в процесі роботи.
3. Надмірна природність чи штучність майбутнього фахівця. Жорстке дотримання обраної гіпотези.
4. Прагнення обов'язково дати пораду.
5. Маніпулювання. Перенос та контрперенос.
6. Розмежування особистих та професійних відношень.

Питання для поточного контролю та самоконтролю:

1. Професіоналізм, професійна майстерність.
2. Суб'єкт професійної діяльності. Професійно важливі якості. Інтегративні психічні процеси як регулятори професійної діяльності суб'єкта.
3. Психічна напруженість та стрес у професійній діяльності.
4. Розмежування особистісних і професійних відносин.
5. Мовні бар'єри на шляху взаєморозуміння.

Практичні завдання: Проаналізуйте поради Д. Карнегі «Дванадцять правил», дотримання яких дозволяє схилити людей до вашої точки зору і «Дев'ять правил», дотримання яких дозволяє впливати на людей - з точки зору наявності в них елементів маніпулювання. Покажіть, в яких випадках ці поради можуть бути корисні обом сторонам, а в яких - розцінені як зловживання кваліфікацією психолога. Як можна їх застосовувати по відношенню до партнерів і родичів, не ображаючи їх і не викликаючи в них почуття провини? Запропонуйте варіанти позитивного і неетичного їх застосування.

Теми доповідей і рефератів (презентацій):

1. Самоствердження в процесі роботи.
2. Надмірна природність чи штучність майбутнього фахівця. Жорстке дотримання обраної гіпотези.
3. Прагнення обов'язково дати пораду.
4. Маніпулювання. Перенос та контрперенос.
5. Розмежування особистих та професійних відношень.

Завдання для тестового контролю: Конспектування першоджерел передбачає поглиблений розгляд окремих питань теми. Для конспектування можуть пропонуватися статті з фахових журналів, розділи монографій або підручників. Алгоритм підготовки.

- Прочитайте запропоноване першоджерело.
- Правильно оформіть бібліографію першоджерела (автор, назва, вихідні дані).
- Складіть план (простий або складний).
- Для кожного пункту плану виділіть основні положення проблеми, яка висвітлюється у першоджерелі.
- Представте прочитаний текст у вигляді тез або анотації, використовуючи, при потребі, схеми, таблиці, графіки тощо.
- Для самоперевірки перекажіть статтю, використовуючи власний конспект.

Рекомендована література:

1. Етика ділового спілкування: навч. посібник [Гриценко Т.Б., Гриценко С.П., Іщенко Т.Д., Мельничук Т.Ф., Чуприк Н.В., Анохіна Л.П.]. За редакцією Т. Б. Гриценко, Т. Д. Іщенко, Т. Ф. Мельничук. К. : Центр учбової літератури, 2007. 344 с. URL: http://shron.chtyvo.org.ua/Hrytsenko_TB/Etyka_dilovoho_spilkuvannia.pdf.

2. Етика ділового спілкування: навч. посібник [Воронкова В.Г. Беліченко А.Г., Мельник В.В., Ажажа М.А.]. К.: Магнолія 2006, 2019. 312 с. <https://mybook.biz.ua/ua/etika1668/etika-dilovogo-spilkuvannya-navchalniy-posibnik-dlya-vnz-rekomendovano-mon-ukraini/>.

3. Етика та психологія ділових відносин / за ред. Андрєєвої Т. Є. – Х. : Просвещение, 2004. – 114 с.

4. Палеха Ю. І. Ділова етика : навч.-метод. посіб. / 131 Ю. І. Палеха. – К. : Вид-во Європ.ун-ту фінансів, інформ. систем, менеджм. і бізнесу, 2000. – 350 с. Конфліктологія: підручник для студ. вищ. навч. закл. юрид. спец. / Л. М. Герасіна, М. І. Панов, Н. П. Осіпова та ін.; за ред. професорів Л. М. Герасіної та М. І. Панова. - Х.: Право, 2002. - 256 с.

5. Філоненко М. М. Психологія спілкування. Підручник. — К.: Центр учбової літератури, 2008. — 224 с. [Електронний ресурс] — (Режим доступу: https://lkkeip.at.ua/ld/0/24--_.pdf).

Тема № 6. Психологічні особливості спілкування реабілітолога з різними пацієнтами

(практичне заняття – 4 години)

Мета заняття: формування професійних умінь і навичок практичного застосування особливостей професійного спілкування реабілітолога з різними пацієнтами.

План заняття:

1. Особистий простір та відстань між співрозмовником.
2. Типи запитань, які використовує реабілітолог, коли проводить інтерв'ю чи бесіди.
3. Типи поведінкових реакцій пацієнтів.
4. Стиль поведінки з агресивним пацієнтом.
5. Реакції пацієнтів при критичних ситуаціях.

Питання для поточного контролю та самоконтролю:

1. Зони спілкування.
2. Роль психологічних особливостей реабілітолога з різними пацієнтами.
3. Інформування пацієнта про діагноз.
4. Налагодження взаємовідносин з пацієнтом.
5. Класифікація типів пацієнтів

Практичні завдання: Сформулюйте типи запитань, які Ви будите використовувати під час бесіди з пацієнтом (проблему обираєте самостійно).

Теми доповідей і рефератів (презентацій):

1. Особистий простір та відстань між співрозмовником.
2. Типи поведінкових реакцій пацієнтів.
3. Стиль поведінки з агресивним пацієнтом.
4. Реакції пацієнтів при критичних ситуаціях.

5. Налагодження взаємовідносин з пацієнтом.

6. Класифікація типів пацієнтів

Завдання для тестового контролю:

Побудуйте схему проведення співбесіди з пацієнтом.

Рекомендована література:

1. Етика ділового спілкування: навч. посібник [Гриценко Т.Б., Гриценко С.П., Іщенко Т.Д., Мельничук Т.Ф., Чуприк Н.В., Анохіна Л.П.]. За редакцією Т. Б. Гриценко, Т. Д. Іщенко, Т. Ф. Мельничук. К. : Центр учбової літератури, 2007. 344 с. URL: http://shron.chtyvo.org.ua/Hrytsenko_TV/Etyka_dilovoho_spilkuvannia.pdf.

2. Етика ділового спілкування: навч. посібник [Воронкова В.Г. Беліченко А.Г., Мельник В.В., Ажажа М.А.]. К.: Магнолія 2006, 2019. 312 с. <https://mybook.biz.ua/ua/etika1668/etika-dilovogo-spilkuvannya-navchalniy-posibnik-dlya-vnz-rekomendovano-mon-ukraini/>.

3. Етика та психологія ділових відносин / за ред. Андрєєвої Т. Є. – Х. : Просвещение, 2004. – 114 с.

4. Палеха Ю. І. Ділова етика : навч.-метод. посіб. / 131 Ю. І. Палеха. – К. : Вид-во Європ.ун-ту фінансів, інформ. систем, менеджм. і бізнесу, 2000. – 350 с.

5. Філоненко М. М. Психологія спілкування. Підручник. — К.: Центр учбової літератури, 2008. — 224 с. [Електронний ресурс] — (Режим доступу: https://lkkeip.at.ua/ld/0/24_--_.pdf).

Тема № 7. Психологічні особливості спілкування реабілітолога з рідними пацієнта

(практичне заняття – 4 години)

Мета заняття: формування професійних умінь і навичок практичного застосування особливостей професійного спілкування реабілітолога з рідними пацієнта.

План заняття:

1. Типові стилі поведінки в процесі комунікації.
2. Етапи міжособистісної розуміння.
3. Адекватне розуміння поведінки інших індивідів.
4. Вміння проявляти почуття емпатії, бути щирим, відкритим, поважати позицію родичів пацієнта

Питання для поточного контролю та самоконтролю:

1. Комунікативні стратегії поведінки реабілітолога.
2. Основні бар'єри у процесі професійного спілкування реабілітолога з рідними пацієнта.
3. Розуміння як головна ознака комунікативного акту.
4. Право на медичну таємницю.
5. Про повагу до автономії пацієнта.

Практичні завдання:

1. У вигляді таблиці охарактеризуйте етапи міжособистісної взаємодії.
2. Сформулюйте основні правила професійного спілкування з рідними пацієнта.

Теми доповідей і рефератів (презентацій):

1. Охарактеризуйте поняття «адекватне розуміння».
2. Основні засоби інтерпретації в процесі міжособистісного розуміння
3. Емпатійний зв'язок між реабілітологом і родичами пацієнтів. Принципи емпатії.
4. Типові стилі поведінки в процесі комунікації.
5. Як знайти спільну мову з близькими пацієнтів, та зробити їх своїми помічниками в догляді за хворими, а не супротивниками?

Завдання для тестового контролю:

- 1) Доведіть, що активне слухання є одним із шляхів подолання комунікативних бар'єрів.
- 2) Дайте практичні поради щодо подолання вікового комунікативного бар'єру.
- 3) Доведіть важливість мовленнєвого аспекту зняття комунікативних бар'єрів на конкретних прикладах.

Рекомендована література:

1. Етика ділового спілкування: навч. посібник [Гриценко Т.Б., Гриценко С.П., Іщенко Т.Д., Мельничук Т.Ф., Чуприк Н.В., Анохіна Л.П.]. За редакцією Т. Б. Гриценко, Т. Д. Іщенко, Т. Ф. Мельничук. К. : Центр учбової літератури, 2007. 344 с. URL: http://shron.chtyvo.org.ua/Hrytsenko_TB/Etyka_dilovoho_spilkuvannia.pdf.
2. Етика ділового спілкування: навч. посібник [Воронкова В.Г. Беліченко А.Г., Мельник В.В., Ажажа М.А.]. К.: Магнолія 2006, 2019. 312 с. <https://mybook.biz.ua/ua/etika1668/etika-dilovogo-spilkuvannya-navchalniy-posibnik-dlya-vnz-rekomendovano-mon-ukraini/>.
3. Зусін, В. Я. Етика та етикет ділового спілкування: навчальний посібник для вузів. 2-ге вид., перероб. і доп. К. : Центр навчальної літератури, 2005. 220 с. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/406456.pdf.
4. Палеха Ю. І. Ділова етика : навч.-метод. посіб. / 131 Ю. І. Палеха. – К. : Вид-во Європ. ун-ту фінансів, інформ. систем, менеджм. і бізнесу, 2000. – 350 с.
5. Філоненко М. М. Психологія спілкування. Підручник. — К.: Центр учбової літератури, 2008. — 224 с. [Електронний ресурс] — (Режим доступу: https://lkkeip.at.ua/_ld/0/24_--_.pdf).

Тема № 8. Службовий етикет. Моральні принципи та засади.

(практичне заняття – 4 години)

Мета заняття: ознайомити студентів з основними аспектами службового етикету.

План заняття:

1. Службовий етикет як сукупність правил поведінки людини.
2. Професійна етика.
3. Норми професійних ділових відносин.
4. Авторитет особистості.
5. Особливості роботи керівника і норми його поведінки.
6. Мовленнєвий етикет

Питання для поточного контролю та самоконтролю:

1. Культура мовлення реабілітолога.
2. Позавізуальне спілкування: етичні аспекти ведення телефонної розмови.
3. Мовні засоби підсилення комунікативної виразності.
4. Робота з людьми в екстремальних ситуаціях і станах, її моральні ризики та проблеми.

Практичні завдання: Охарактеризуйте моральні проблеми роботи фізичного терапевта в особливих ситуаціях.

Теми доповідей і рефератів (презентацій):

1. Робота з важкохворими та вмираючими – етичні аспекти
2. Емоційне обнадіювання на успіх лікування.
3. Професійний імідж реабілітолога та зміцнення авторитету.
4. Охарактеризуйте поняття «авторитет особистості» і яка його роль у майбутній професійній діяльності.
5. Особливості роботи керівника і норми його поведінки.

Завдання для тестового контролю:

Розробіть етичний кодекс фахівця з фізичної реабілітації.

Рекомендована література:

1. Етика ділового спілкування: навч. посібник [Гриценко Т.Б., Гриценко С.П., Іщенко Т.Д., Мельничук Т.Ф., Чуприк Н.В., Анохіна Л.П.]. За редакцією Т. Б. Гриценко, Т. Д. Іщенко, Т. Ф. Мельничук. К. : Центр учбової літератури, 2007. 344 с. URL: http://shron.chtyvo.org.ua/Hrytsenko_TB/Etyka_dilovoho_spilkuvannia.pdf.

2. Етика ділового спілкування: навч. посібник [Воронкова В.Г. Беліченко А.Г., Мельник В.В., Ажажа М.А.]. К.: Магнолія 2006, 2019. 312 с. <https://mybook.biz.ua/ua/etika1668/etika-dilovogo-spilkuvannya-navchalniy-posibnik-dlya-vnz-rekomendovano-mon-ukraini/>.

3. Зусін, В. Я. Етика та етикет ділового спілкування: навчальний посібник для вузів. 2-ге вид., перероб. і доп. К. : Центр навчальної літератури, 2005. 220 с. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/406456.pdf.

4. Палеха Ю. І. Ділова етика : навч.-метод. посіб. / 131 Ю. І. Палеха. – К. : Вид-во Європ.ун-ту фінансів, інформ. систем, менеджм. і бізнесу, 2000. – 350 с.

5. Філоненко М. М. Психологія спілкування. Підручник. — К.: Центр учбової літератури, 2008. — 224 с. [Електронний ресурс] — (Режим доступу: [https://lkkeip.at.ua/ld/0/24 --_.pdf](https://lkkeip.at.ua/ld/0/24--_.pdf)).

Тема № 9. Спілкування у медичному колективі. Значення субординації (практичне заняття – 4 години)

Мета заняття: ознайомити студентів з основними правилами спілкування у медичному колективі.

План заняття:

1. Поняття мікроклімату в колективі.
2. Результативність комунікативного процесу в колективі з позитивними взаємовідносинами.
3. Визначення поняття «субординація» та її значення для професійного спілкування

Питання для поточного контролю та самоконтролю:

1. Етичний зміст взаємостосунків реабілітолога з медичним персоналом.
2. Етична сторона взаємостосунків реабілітолога з державою.
3. Особливості соціально-психологічного клімату в колективі.
4. Основні фактори формування соціально-психологічного клімату.
5. Методи визначення соціально-психологічного клімату в колективі.

Практичні завдання: Моделювання діалогів «реабілітолог – реабілітолог»; «реабілітолог-пацієнт».

Теми доповідей і рефератів (презентацій):

1. Принцип відповідальності фізичного терапевта.
2. Що являє собою «почуття відповідальності»?
3. Питання субординації в діловому етикеті
4. Субординація: навіщо та як її підтримувати
5. Формальні та неформальні стосунки з колегами, підлеглими керівниками.
6. Колегіальність у медичному колективі.
7. Фахова взаємоповага, порозуміння та вимогливість до практичної роботи медичних працівників заради інтересів пацієнта.

Завдання для тестового контролю:

1. Розробіть основні правила поведінки у медичному колективі.

Рекомендована література:

1. Єщенко Т. Мовленнєва комунікація лікаря. Практикум з курсу за вибором для студентів. – Львів : Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького, 2016. 27 с.

2. Кайдалова Л. Г. Психологія спілкування : навч. Посіб. / Л. Г. Кайдалова, Л. В. Пляка, Н. В. Альохіна, В. С. Шаповалова. 2-ге вид., перероб. і допов. Харків : НФаУ, 2018. 140 с.

3. Кононець М.О. Психологія конфлікту: комплекс навчально-методичного забезпечення підготовки бакалаврів всіх спеціальностей./ Кононець М.О. Укл.:– К., НТУУ «КПІ ім. Ігоря Сікорського», 2017. 48 с.

4. Культура професійного спілкування : навч.-метод. посіб. для студ. ден. та заоч. форм навчання всіх спец. гуманіт. профілю / О. Г. Берестенко ; Держ. закл. „Луган. нац. унт імені Тараса Шевченка”. – Луганськ : Вид-во ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2013. – 299 с

5. Філоненко М. М. Психологія спілкування. Підручник. — К.: Центр учбової літератури, 2008. — 224 с. [Електронний ресурс] — (Режим доступу: https://lkkeip.at.ua/_ld/0/24_--_.pdf).